

ВІННИЦЬКИЙ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА

ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ в 2017 році

на здобуття
ступеня - «**БАКАЛАВР**»
для абітурієнтів на базі 11 класів
(складена на основі програм
загальноосвітніх шкіл МОН України)

за спеціальностями:

051 «Економіка»

071 «Облік і оподаткування»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

73 «Менеджмент»

ВСТУП

Університет надає освітні послуги з підготовки фахівців за спеціальностями (спеціалізаціями) затвердженими, відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266, Акту узгодження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за ступенями (освітньо-кваліфікаційними рівнями) молодшого спеціаліста, бакалавра, магістра.

Програму вступних іспитів з дисципліни „Українська мова” складено відповідно до програм загальноосвітніх дисциплін та відповідно до Правил прийому до Вінницького фінансового університету на 2017 рік.

Основні вимоги до підготовки вступників

На іспиті з української мови вступник до вищого навчального закладу повинен **вміти:**

- використовувати мовні ресурси в усіх ланках виробничої та невиробничої сфери;
- доцільно використовувати мовні засоби у різних життєвих ситуаціях із дотриманням українського мовленнєвого етикету;
- шанобливо ставитись до української мови як до державної;
- опанувати знання про українську мову (її лексичний склад, граматичну будову, текстотвірчі ресурси як основи для формування мовних і мовленнєвих умінь і навичок);

показати:

- інтелектуальний і соціокультурний розвиток;
- розвиток логічного й образного мислення;
- сформовані уміння самостійно підвищувати рівень знань із предмета та удосконалювати культуру мовлення.

Програма вступного іспиту з української мови

Фонетика і графіка. Орфоенія і орфографія

Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі. Подовжені звуки.

Букви й інші графічні засоби. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, е, і, щ* та буквосполучень *дз, дзь, дж*. Склад. Наголос.

Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі. Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Чергування *у-в, і-й*. Орфограма. Орфографічна помилка.

Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків. Написання слів іншомовного походження.

Будова слова, словотвір і орфографія

Спільнокореневі слова і форми слова. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Найпоширеніші чергування голосних і приголосних звуків.

Вимова і написання префіксів *з- (зі-, зе-), роз-, без-, пре-, при-, при-*.

Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів. Правопис складних і складноскорочених слів. Лексикологія і фразеологія.

Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів. Синоніми, антоніми, омоніми.

Загальноживані слова. Діалектичні і професійні слова. Запозичені слова. Застарілі слова. Неологізми.

Поняття про фразеологізми. Фразеологізми в ролі членів речення.

Морфологія і орфографія

Поняття про *самостійні службові частини мови*. Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменник: назви істот і неістот, загальні і власні назви.

Рід, число, відмінки іменників. Типи відмін іменників. Незмінні іменники. Способи творення іменників.

Правопис відмінкових закінчень іменників. Правопис найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.

Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Якісні, відносні та присвійні прикметники. Повні і короткі форми прикметників. Ступені порівняння прикметників, їх утворення. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників.

Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.

Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробів і збірні) і порядкові. Числівники прості і складні.

Відмінювання кількісних і порядкових числівників. Правопис числівників.

Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників. Відмінювання займенників. Правопис займенників.

Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Неозначена форма дієслова. Види дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Часи дієслів. Дієслова I і II дієвідміни. Особа і число (в теперішньому і майбутньому часі). Безособові дієслова. Способи творення дієслів. Правопис дієслів.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення.

Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові дієслівні форми на -но, -то. Правопис дієприкметників.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки і синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот. Правопис дієприслівників.

Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення. Правопис прислівників.

Прийменник як службова частина мови. Непохідні і похідні прийменники.

Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс. Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності. Правопис сполучників разом і окремо. Частина як службова частина мови. Формотворчі, заперечні та модальні частки. Написання часток *бо, но, то, от, таки*. Не з різними частинами мови. Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

Синтаксис і пунктуація

Словосполучення. Будова і типи словосполучень за способом вираження головного слова.

Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення.

Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складний; додаток, означення, обставини) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот.

Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах.

Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення. Тире в неповних реченнях.

Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах речення. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних

членах речення. Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки при них.

Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі).

Розділові знаки при відокремлених членах. Складне речення, його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види підрядних речень. Складне речення з кількома підрядними.

Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченні.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні. Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому. Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

Перелік питань з української мови

1. Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування у-в, і-й.

2. Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальнонавчівані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e] у складних словах

4. Морфологія.

4.1. Іменник

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я), -у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові

4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні.

Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників: 1) *один, одна*; 2) *два, три, чотири*; 3) *від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят*; 4) *сорок, дев'яносто, сто*; 5) *двісті-дев'ятсот*; 6) *нуль, тисяча, мільйон, мільярд*; 7) *збірні*; 8) *дробові*. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників.

4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників

4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но, -то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но, -то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот

4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о, -е*, утворених від

прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Правопис часток.

4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків.

5. Синтаксис.

5.1. Словосполучення

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені

5.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання)

5.2.1. Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок)

5.2.3. Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні

5.2.4. Просте ускладнене речення

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні

5.2.5. Складне речення

Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

1) інтонація й сполучники або сполучні слова; 2) інтонація. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення

5.2.5.1. Складносурядне речення

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення

5.2.5.2. Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами: 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

5.2.5.3. Безсполучникове складне речення

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, конфесійний), їх основні ознаки, функції.

7. Орфоепія

Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків:

1) [дж], [до], [дз']; 2) [г]; 3) [ж], [ч], [ш], [дж]; 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення); 5) м'яких приголосних; 6) подовжених приголосних. Вимова слів з апострофом.

8. Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо, во*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *нн* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови.

КРИТЕРІЇ
оцінювання знань абітурієнтів при складанні вступних випробувань
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
для вступу в університет

Оцінювання мовних знань і вмінь

Видами оцінювання знань абітурієнтів з української мови є *оцінювання за тестовими технологіями та диктант.*

Оцінювання за тестовими технологіями – це процес встановлення рівня навчальних досягнень студентів в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог програми.

Для контрольної перевірки використовуються завдання тестового характеру, складені на матеріалі слова, сполучення слів, речення, груп пов'язаних між собою речень. Одиницею контролю є вибрані абітурієнтами правильні варіанти виконання завдань тестового характеру та самостійно дібрані приклади.

Оцінювання здійснюється таким чином, щоб за зазначену вище роботу абітурієнт міг одержати від 1 бала (за сумлінну роботу, яка не дала задовільного результату) до 12 балів (за бездоганно виконану роботу).

При цьому бал, отриманий за 12-бальною шкалою, переводиться у 200-бальну шкалу за таблицею відповідності, наведеною у Додатку 7 до Правил прийому до університету.

1. Якщо абітурієнт в процесі заповнення тестового зошита дав правильні відповіді на 10 тестових завдань і набрав 10-12 балів, його відповідь в такому випадку оцінюється **"ВІДМІННО"**.

2. Якщо абітурієнт в процесі заповнення тестового зошита набрав 7-9 балів його знання оцінюються **"ДОБРЕ"**.

3. Якщо абітурієнт набрав 4-6 балів, то його знання можуть бути оцінені **"ЗАДОВІЛЬНО"**.

4. Якщо абітурієнт набрав 1-3 бали, то знання абітурієнта з української мови можуть бути оцінені **"НЕЗАДОВІЛЬНО"**.

Список рекомендованої літератури:

1. Біляєв О. М., Пентилюк М. І., Симоненкова Л. М., Симоненкова Т. П. Українська мова: Підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: ВД «Афон», 2004. - 128 с.
2. Залікові завдання з української мови. 10-11 клас. - К.: «Шкільний світ», 2006.
3. Зубков М. Збірник диктантів для випускників та абітурієнтів з української мови. - Харків: СПДФО Співак Т.К., 2007.
4. Зубков М. Українська мова. Універсальний довідник. - Харків: ВД «ШКОЛА», 2009.
5. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник. - К.: Вища школа, 2007.
6. Максименко В.Ф. Орфографічний тренажер .- Харків: ТОРСІНГ-ПЛЮС, 2005.- 272 с.
7. Новий довідник: Українська мова. Українська література. - К.: ТОВ «КАЗКА», 2008.
8. Орфографія української мови просто про складне / Радченко І. - К.: «Шкільний світ», 2008.
9. Плющ М.Я., Гринас Н.Я. Граматика української мови в таблицях: навчальний посібник. - К.: Вища школа. - 2004.
10. Тести. Українська мова. 5-12 класи/ За ред. д.філол.н. проф. Гуйванюк Н.В. - К.: Академія, 2009.
11. Українська мова: Підруч. для 10-11 кл. пік. з укр. та рос. мовами навчання / О.М. Беляєв та ін. - К.: Освіта, 2007.
12. Шелехова Г. Т., Остаф Я. І., Скуратівський Л. В. Рідна мова: Підруч. для 9 кл. - К.: Освіта, 2002. - 256 с.
13. Шкуратяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навч. посібник. - К.: Вища школа, 2007.
14. Юшук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2007.
15. Юшук І. П. Рідна мова: Підруч. для 8 кл. - К.: Арт-Освіта, 2004. - 256 с.
16. Юшук І. П. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. - К.: Арт-Освіта, 2004. - 288 с.